

Det skal være
trygt og godt
å vokse opp
i Eigersund.

HANDLINGSPLAN

for et trygt og godt skolemiljø

Grunnskoler
i Eigersund kommune

Innhold

Sentrale føringer	3
Sentrale begreper	6
Vår visjon	9
Forebyggende tiltak	10
Hva gjør skolen for å oppfylle elevenes rett til et trygt og godt skolemiljø?	11
Forebygge og håndtere seksuelle krenkelser mellom elever	14
Når en som arbeider på skolen kan ha krenket en elev	16
Kontinuitet og systematikk i skolens arbeid	20
Her kan elever og foresatte henvende seg for informasjon og hjelp	21
Vedlegg – Mal for henvendelse til skolen vedr ønske om tiltak	22
Vedlegg – Mal for klage	23
Vedlegg – Mal på aktivitetsplan etter opplæringslovens § 9a-4 ...	24
Vedlegg – Kvalitetssikringskjema ved brudd på opplæringslovens §9a-2	25
Vedlegg – Egenrapportering – Psykososialt skolemiljø	27

Sentrale føringer

FNS BARNEKONVENSJON

FNs barnekonvensjon gjelder som norsk lov og skal legges til grunn for alt arbeid for og med barn og ungdom. FNs barnekonvensjon slår fast at barn og unge har rett til utvikling, medvirkning, ikke-diskriminering, beskyttelse og selvrealisering. Krenkelser og mobbing svekker disse rettighetene.

Alle avgjørelser knyttet til barn skal gjøres ut fra en konkret og skjønnsmessig vurdering av hva som er til beste for barnet. Mer informasjon om bruk av barnekonvensjonen finner du her: eigersund.bedreinnnsats.no/wp-content/uploads/sites/17/2022/01/veiledning-til-bruk-av-barnekonvensjonen.pdf

OPPLÆRINGSLOVEN KAPITTEL 9A

Formålet med opplæringsloven kapittel 9a er å gi elever i grunnskole og videregående opplæring et minst like godt vern av sitt miljø som arbeidstakere har gjennom arbeidsmiljøloven.

§9a-2 Retten til et trygt og godt skolemiljø

«Alle elevar i grunnskolar og videregående skolar har rett til eit godt skolemiljø som fremjar helse, trivsel og læring» (Opplæringsloven §9a-2)

Skolens psykososiale miljø handler om hvordan ansatte og elever oppfører seg overfor hverandre på skolen, SFO

og skoleveien. Det fokuseres på de mellommenneskelige forholdene, det sosiale miljøet og hvordan elevene og personalet opplever dette. Elevene skal ikke bli utsatt for krenkende ord og handlinger verken fra medelever eller voksne. Krenkende ord og handlinger kan for eksempel være mobbing, vold, rasisme, og utestenging eller enkeltstående utsagn om utseende eller funksjonshemninger.

Den enkelte elevs subjektive opplevelse av det psykososiale miljøet avgjør om miljøet er godt nok.

§9a-3 Nulltoleranse og systematisk arbeid

«Skolen skal ha nulltoleranse mot krenking som mobbing, vald, diskriminering og trakassering. Skolen skal arbeide kontinuerleg og systematisk for å fremje helsa, miljøet og tryggleiken til elevane, slik at krava i eller medhald av kapittelet blir oppfylte. Rektor har ansvar for at dette blir gjort.» (opplæringsloven §9a-3)

§9a-4 Aktivitetsplikt for å sikre at elevar har eit trygt og godt psykososialt skolemiljø:

«Alle som arbeider på skolen, skal følge med på om elevane har eit trygt og godt skolemiljø, og gripe inn mot krenking som mobbing, vald, dikriminering og trakassering dersom det er mogleg.

Alle som arbeider på skolen, skal varsle rektor dersom dei får mistanke om eller kjennskap til at ein elev ikkje har eit trygt og godt skolemiljø. Rektor skal varsle skoleeigaren i alvorlege tilfelle».

Ved mistanke om eller kjennskap til at ein elev ikkje har eit trygt og godt skolemiljø, skal skolen snarast undersøka saka.

Når ein elev seier at skolemiljøet ikkje er trygt og godt, skal skolen så langt det finst eigna tiltak sørge for at eleven får eit trygt og godt skolemiljø. Det same gjeld når ei undersøking viser at ein elev ikkje har eit godt skolemiljø.

Skolen skal laga ein skriftleg plan når det skal gjerast tiltak i ei sak. I planen skal det stå:

- a) Kva problem tiltaka skal løysa
- b) Kva tiltak skolen har planlagt
- c) Når tiltaka skal gjennomførast
- d) Kven som er ansvarleg for gjennomføringa av tiltaka
- e) Når tiltaka skal evaluerast

Skolen skal dokumentera kva som blir gjort for å oppfylle aktivitetesplikta etter første til femte ledd».
(Opplæringsloven §9a-4)

§ 9a-5 Skjerpa aktivitetesplikt dersom ein som arbeider på skolen krenkjer ein elev

«Dersom ein som arbeider på skolen, får mistanke om eller kjennskap til at ein annan som arbeider på skolen, utset ein elev for krenking som mobbing, vald, diskriminering og trakassering, skal vedkommande straks varsle rektor. Rektor skal varsle skoleeigaren. Dersom det er ein i leiinga ved skolen som står bak krenkinga, skal skoleeigaren varslast direkte av den som fekk mistanke eller kjennskap til

krenkinga. Undersøking og tiltak etter §9a-4 tredje og fjerde ledd skal setjast i verk straks». (Opplæringslova §a-5).

§9a-6 Klage

«Dersom ein elev ikkje har eit trygt og godt skolemiljø, kan eleven eller foreldra melda saka til Statsforvalteren etter at saka er teken opp med rektor. Statsforvalteren skal avgjere om aktivitetesplikta etter §§ 9a-4 og 9a-5 er oppfylt. Dersom saka ikkje er teken opp med rektor, eller om det er under ei veke sidan ho vert teken opp, skal Statsforvalteren avvise saka, med mindre særlege grunnar gjer dette urimeleg. Det same gjeld dersom saka ikkje gjeld skolemiljøet på skolen der eleven går når saka blir meldt til Statsforvalteren.

Skolen og skoleeigaren skal utan hinder av lovfesta teieplikt leggja fram alle opplysningar som Statsforvalteren meiner må til for å greie ut saka. Statsforvalteren skal sørge for at involverte elevar blir høyrde. Kva som er best for elevane, skal vere eit grunnleggjande omsyn i Statsforvalteren si saksbehandling.

Kjem Statsforvalteren til at skolen ikkje har oppfylt aktivitetesplikta etter §§9A-4 og 9A-5, kan Statsforvalteren vedta kva skolen skal gjere for å sørge for at eleven får eit trygt og godt skolemiljø. Det skal setjast ein frist for gjennomføring av vedtaket, og Statsforvalteren skal følgje opp sak. Statsforvalteren kan vedta reaksjoner etter skolen sitt ordensreglement, jf §9A-10, eller at ein elev skal byte skole, jf §8-1, fjerde ledd». (Opplæringsloven §9a-6)

§9a-8 Elevdeltaking i arbeidet med skolemiljøet

«Elevane skal få ta del i planlegginga og gjennomføringa av arbeidet for eit trygt og godt skolemiljø. Elevrådet kan oppnemne representantar til å ivareta

FNs barnekonvensjon slår fast at barn og unge har rett til utvikling, medvirkning, ikke-diskriminering, beskyttelse og selv-realisering. Krenkelser og mobbing svekker disse rettighetene.

elevane sine interesser overfor skolen og styresmaktene i skolemiljø saker. Dersom det finst eit arbeidsmiljøutval eller liknande organ ved skolen, kan elevane møte med opp til to representantar når utvalet behandlar saker som gjeld skolemiljøet.

Representantane skal bli kalla inn til møta med talerett og rett til å få meininga si protokollert. Dei skal ikkje vere til stades når utvalet behandlar saker som inneheld opplysningar som er omfatta av lovfesta teieplikt.

Representantane skal få den informasjonen dei treng, men ikkje oppsyningar som er omfatta av lovfesta teieplikt. I den mon det trengst, har dei rett til opplæring for å skjøtte oppgåvene og fritiakt frå undervisninga».

§9a-9 Informasjonsplikt og rett til å uttale seg

«Skolen skal informere elevane og foreldra om rettane i dette kapitlet. Skolen skal og informere om aktivitetsplikta etter §§ 9a-4 og 9a-5 og om høvet til å melde saka til Statsforvalteren etter §9a-6.

Dersom skolen finn ut at noko ved skolemiljøet kan skade helsa til elevane skal elevane og foreldra snarast mogleg varslast om det.

Samarbeidsutvalet, skoleutvalet, skolemiljøutvalet, elevrådet og foreldra skal haldast informerte om alt som er viktig for skolemiljøet, og så tidleg som mogleg takast med i arbeid med skolemiljøtiltak. Dei har rett til innsyn i all dokumentasjon som gjeld det systematiske arbeidet for eit trygt og godt skolemiljø, og har rett til å uttale seg og komme med framlegg i alle saker som er viktige for skolemiljøet».

Sentrale begreper

Et trygt og godt skolemiljø

Alle elever har rett til et trygt og godt skolemiljø. Eleven sin subjektive opplevelse av det psykososiale miljøet avgjør om miljøet er godt nok. Det er elevens trygghet og hva som skal til for å skape et godt og trygt skolemiljø for en enkelte som skal stå i fokus. (Opplæringsloven §9a) Eleven sin opplevelse påvirkes av mange ulike forhold, både i forhold til eleven, elevens hverdag i familien og på fritida, samt forhold knyttet til relasjoner med elever og voksne, læringsmiljøet i klassen og på skolen.

Krenkelse

Som fenomen er krenkelse grovt sett all opplevelse av ubehag og ydmykelse, forårsaket av eller via andre mennesker og menneskers systemer. I denne sammenheng er krenkelsesbegrepet objektivt i den forstand at hva som er en krenkelse beror på en helhetlig vurdering, ikke bare det enkelte barns opplevelse. Hvorvidt en elev har et trygt og godt skolemiljø beror imidlertid på elevens subjektive opplevelse.

Mobbing

Det finnes ulike definisjoner på mobbing. Tradisjonelt har definisjonene omhandlet negative handlinger utført over tid, og i relasjoner hvor maktforholdet har vært ujevnt. «Mobbing er systematisk fysisk eller psykisk vold fra en eller flere sammen mot en, som ikke kan forsvare seg i den aktuelle situasjonen...» (Roland 2007) Denne tilnærmingen betyr at mobbing kan ses på som gjentatte enkeltkrenkelser.

I den senere tid har man i større grad blitt oppmerksom på at voksnes atferd er avgjørende for hvordan barn og unge har det sammen, og som en konsekvens av dette at ansvaret for det psykososiale miljøet i barnehage og skole ligger hos de voksne. Trygge voksne som skaper trygge relasjoner og tilknytning til barna og ungdommene, gir gode oppvekstmiljø.

Den danske forskeren Marie Søndergaard beskriver mobbing som sosiale prosesser på avveie. Hun setter dynamikken i inkluderings- og ekskluderingsprosesser i fokus.

Ut fra dette perspektivet blir følgende spørsmål viktige å besvare for å forstå mobbing:

- Hva er det som skjer når noen holdes utenfor?
- Hvordan forstå de sosiale prosessene i elevgruppa?
- Hvordan får vi elever til å samarbeide til tross for ulikheter?
- Hva må vi voksne gjøre for å skape trygge læringsmiljøer i barnehage og skole?*

I stedet for å rette søkelys på den enkelte elev blir hovedfokus å se på relasjonene og kontekstene – vi går fra å spørre «hva er det som er galt med eleven» til «hva er det i omgivelsene rundt eleven som gjør at det går galt?» Når vi spør på denne måten vil svarene dreie fra diagnoser, individuelle egenskaper hos eleven og voksnes definisjon av enkeltelever til å stille spørsmål ved ledelsen i skolen, hjemmemiljøet og kvalitetene i de relasjoner som barnet har eller ikke har.*

Ingrid Lund presenterer en ny definisjon av mobbing:

Mobbing er handlinger fra voksne og/eller medelever som hindrer opplevelsen av å høre til, å være en betydningsfull person i fellesskapet og ha muligheten til medvirkning.** Barn og unge er avhengige av at voksne legger til rette for inkluderende miljøer der den enkelte opplever seg som en betydningsfull deltaker. I inkluderende læringsmiljøer definerer ikke de voksne barn og unges handlinger som «ondsinnede» eller veileder sårbarhet med «skjerp deg». Det handler om at de voksne er ansvarlige for å forebygge at mobbing skjer, for å avdekke de sosiale prosessene som er på avveie, for å stoppe uønsket adferd og for oppfølging der vi ser at barn og unge trenger ekstra veiledning og støtte i å håndtere både egne og andres følelser.*

Både den tradisjonelle forståelsen av mobbing og Helgeland og Lund sin definisjon beskriver situasjoner som skaper utrygghet for elever, og som vil være brudd på elevs rett til et trygt og godt skolemiljø.

* Kildehenvisning: Anne Helgeland og Ingrid Lund (2017, 14. april). «Er du sikker på at det er så ille da? Litt erting må en jo tåle». Hentet fra <https://www.aftenposten.no>

**Original sitat: Mobbing av barn er handlinger fra voksne og/eller barn som hindrer opplevelsen av å høre til, å være en betydningsfull person i fellesskapet og ha muligheten til medvirkning.

HOVEDOMRÅDER I ARBEIDET MOT KRENKELSER OG MOBBING

Som følge av bestemmelsene i Opplæringslovens kapittel 9A og Helgeland og Lunds betraktninger knyttet til mobbebegrepet er handlingsplanen og arbeidet med mobbing delt inn i følgende handlingsområder:

Forebygge

Skape et trygt psykososialt miljø i skole og SFO.

Avdekke

Se og forstå når samspillsmønstrene i skole og SFO kommer på avveie.

Handle

Sette inn tiltak som bidrar til positive samspillsmønstre og trygt psykososialt miljø.

123

FORKORTELSER

Avdeling KO: Avdeling for Kultur og Oppvekst i Eigersund kommune

SU: Samarbeidsutvalget på skolen

FAU: Foreldrerådets arbeidsutvalg

SMU: Skolemiljøutvalget

KFU: Kommunalt foreldreutvalg

Godt psykososialt miljø

Aktivt, kontinuerlig og systematisk arbeid

Følge med

Gripe inn

Dokumentere

Undersøke

Samarbeide med hjemmet

Varsle rektor

Iverksette tiltak

ABC

23

ABC

ABC

ABC

Vår visjon

Kommunes visjon - Sammen for alle – er en ledestjerne for politisk og administrativt arbeid i kommunen. Våre kjerneverdier er: vennlig, løsningsorientert og kompetent.

Visjon og verdier skal gjennomsyre kommunens arbeid med å fremme gode og trygge skolemiljø.

Forebyggende tiltak

Det er skolens ansvar å arbeide aktivt med forebyggende tiltak gjennom hele skoleåret.

SKOLEN SKAL JOBBE SYSTEMATISK MED Å SKAPE/ OPPRETTHOLDE ET TRYGT PSYKOSOSIALT MILJØ:

- Skolen har felles voksenstandard
- Skolen sørger for at det er mange og synlige voksne i friminuttene
- Skolen har fokus på god klasseledelse
- Skolen jobber systematisk med oppbygging av elevenes selvbilde
- Skolen setter tydelig elevstandard
- Aktiv bruk av skolens SMU (Skolemiljøutvalg)
- Jevnlig gjennomgang av Handlingsplan for et trygt og godt skolemiljø, blant ansatte og foresatte
- Elevsamtaler
- Årlig gjennomgang av planen i elevrådet

EKSEMPLER PÅ FOREBYGGENDE TILTAK:

- Holdningsmål
- Trivsels-vakter i friminuttene
- Vennegrupper
- Felles arrangementer
- Jobbing med «nettvert»

Hva gjør skolen for å oppfylle elevenes rett til et trygt og godt skolemiljø?

Følge med og gripe inn

HVA	ANSVAR
Skolemiljø, samspill, samspillsmønstre, krenkende adferd og mobbing er tema på skolens faste trinnmøter.	Rektor/trinnleder/team
Det understrekes at alle voksne ved skolen skal være årvåkne og aktivt følge med på hvordan elevene har det.	Rektor
Skolen utarbeider en ROS-analyse i forhold til tidspunkt, situasjoner og steder hvor det er forhøyet risiko for krenkelser, og bruker denne i drøfting av lokale forebyggende tiltak.	Rektor
Tydelige og klare forventninger slik at elevene vet hvordan det blir reagert på negativ atferd.	Rektor/ansatte på skolen
Sosiale samspillsmønstre i elevgruppa og mellom den enkelte eleven og de andre elevene/voksne er tema på alle utviklingssamtaler med elever og foresatte.	Rektor/ansatte på skolen
Sosiale samspillsmønstre i elevgruppa og mellom den enkelte eleven og de andre elevene/voksne, herunder krenkende adferd/mobbing er tema på faste elevsamtaler.	Kontaktlærer
Psykososialt skolemiljø, krenkende adferd/mobbing er tema på foreldremøte om høsten. Det vises til Handlingsplanen i møtet.	Rektor/kontaktlærer
Tilstrekkelig tilsyn i friminuttene der alle voksne har gul vest for å være synlig.	Rektor/ansatte
Årlig elevundersøkelse for 5. – 10. trinn. På høsten blir data fra elevundersøkelsen brukt, resultatene følges opp gjennom skoleåret. Rektor avgjør i samarbeid med elevrådet hvordan resultatene følges opp.	Rektor
Alle skoler har installert varsletjeneste for skolemiljø på sine hjemmesider.	Rektor
Melding om utrygt skolemiljø fra elever, foresatte og ansatte blir alltid tatt alvorlig og utløser handling. Skolen gir foresatte og eleven en tilbakemelding så fort som mulig, og senest innen tre dager om hva skolen vil foreta seg for å undersøke saken.	Rektor
Gripe inn: Dersom en voksen observerer fysisk, verbal eller nonverbal krenkende atferd skal vedkommende gripe inn umiddelbart.	Alle ansatte

Varsle

HVA	ANSVAR	FRIST
Ved mistanke om at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø skal rektor varsles.	Kontaktlærer	Innen en uke
Dersom sakens alvor tilsier det varsles skoleeier.	Rektor	3 dager
Dersom det er en voksen som krenker eleven skal rektor varsles så fort som mulig.	Den som får kjennskap til saken	3 dager
Rektor varsler skoleeier.	Rektor	3 dager
Dersom det er en ansatt i skolens ledelse som har krenket eleven(e) skal skoleeier varsles.	Den som får kjennskap til saken	3 dager

Undersøke

HVA	ANSVAR	FRIST
Samtaler med de involverte og deres foresatte. Dersom det er flere som har vært involvert skal en snakke med en og en om gangen. Formålet med samtalen er å få informasjon om hva som har skjedd ut fra de involverte sine ståsted, samt å gi beskjed om hva slags atferd som må endres og bidra til at eleven(e) forstår hvorfor. Veilede eleven(e) ift. hvordan de kan samhandle på en bedre måte. Gjøre klare avtaler for å gjenopprette et trygt og godt skolemiljø for alle. Sette opp ny tid for samtale.	Kontaktlærer/ rektor	5 dager
Skolen vurderer behov for å kartlegge ved hjelp av observasjoner, samtaler og/eller kartleggingsverktøyet www.klassetrivsel.no .	Kontaktlærer/ rektor	Uten unødig opphold
Skolen analyserer samspillsmønstrene for å forstå de sosiale prosessene. Hva er det som skjer? Hva kan være sannsynlige bakenforliggende årsaker? Hvordan får vi elevene til å samarbeide på en annen måte? Hva må vi voksne gjøre for å skape et godt læringsmiljø for alle de involverte?		Uten unødig opphold

Iverksette tiltak

HVA	ANSVAR	FRIST
<p>På bakgrunn av analysen utarbeides en aktivitetsplan for eleven(e). Planen skal være skriftlig. Det er også mulig å utarbeide aktivitetsplan som gjelder hele klassen/ skolen.</p> <p>Foresatte informeres om klageadgang til Statsforvalteren.</p> <p>Følgende skal framgå i aktivitetsplanen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Hvilket problem skal det enkelte tiltak løse? - Hvilke tiltak har skolen planlagt? - Når skal tiltakene gjennomføres? - Hvem har ansvar for gjennomføring av tiltakene? - Når skal tiltakene evalueres? <p>Tiltak i aktivitetsplan skal være til beste for eleven og kan være knyttet til:</p> <ol style="list-style-type: none"> a) Tiltak på skolenivå b) tiltak på gruppenivå c) tiltak på elevnivå 	Rektor	5 dager
De involverte elevene følges tett opp i en periode, daglig dersom dette er hensiktsmessig. Situasjonen skal følges opp med tiltak, fortløpende evaluering av tiltak og eventuelle justeringer helt til eleven(e) opplever at skolemiljøet er trygt og godt.	Kontaktlærer/ rektor	Så lenge elev/foresatte/ skole vurderer at det er nødvendig
<p>Evaluerings:</p> <p>Skole og foresatte følger nøye med på hvordan eleven har det, og om det er behov for ytterligere tiltak. Observasjoner og tilbakemeldinger dokumenteres fortløpende. Effekten av tiltakene evalueres i samarbeid med barnet og foresatte. Situasjonen følges opp til barnet opplever det psykososiale skolemiljøet som trygt og godt.</p>	Kontaktlærer/rektor/ foresatte	2 uker etter iverksatte tiltak
Når skolen ønsker mer kompetanse kobles skoleeier inn.	Rektor	

Forebygge og håndtere seksuelle krenkelser mellom elever

HVA ER SEKSUELLE KRENKELSER OG SEKSUELL TRAKASSERING?

Seksuelle krenkelser/seksuell trakassering kjennetegnes av at

- krenkelsene spiller på kropp, kjønn og/eller seksualitet
- handlingen/utsagnet føles ubehagelig, nedverdiggende eller truende for minst en av partene og/eller andre tilstedeværende

Seksuell trakassering deles inn i tre former:

- **Verbale krenkelser** omfatter bruk av kjønnede ord og kommentarer som «hore» og «homo», kommentarer om kropp, privatliv mv, samt forslag/ krav om seksuelle aktiviteter.
- **Nonverbale krenkelser** omfatter visning av pornografiske bilder, og mer indirekte meldinger, oppringninger, bilder med seksuelt innhold, ryktespredning eller spredning av bilder med seksuelt innhold av personer på nett eller i sosiale medier.
- **Fysiske krenkelser** omfatter ufrivillig seksuell kontakt som klemming, kyssing, og beføling av bryster eller underliv. Disse formene for trakassering grenser opp mot seksuelle overgrep og krenkelser og kan straffes etter straffeloven.

Alle elever har rett til et trygt og godt skolemiljø. Skolen skal jobbe systematisk for å oppnå dette, og elevene skal involveres i det forebyggende arbeidet.

Opplæringsloven § 9.

FOREBYGGENDE AKTIVITETER

Alle skoler i Eigersund gjennomfører følgende aktiviteter som del av det forebyggende arbeidet knyttet til seksuelle krenkelsler:

NÅR?	HVA?	ANSVARLIG
2. trinn	Min meg	Familievernkontoret i samarbeid med helsesykepleier og skole
5. trinn	Forebyggende undervisning om seksuelle overgrep (2 timer)	NOK Sør Vest i samarbeid med helsesykepleier og skole
5. trinn	Delbart 1 – forebygging knyttet til deling av bilder og film blant barn og unge. Gjennomføres av lærer ved hjelp av digital ressurs www.politiet.no/rad/trygg-nettbruk/delbart/	Ansvar: Rektor Gjennomføres av: Kontaktlærer
7. trinn	Norsk Folkehjelp sitt opplegg Skjellsord i skolegården folkehjelp.no/skjellsord	Ansvar: Rektor Gjennomføres av: Kontaktlærer
8. – 10. trinn	Klassen jobber med opplegget Sterkere sammen gjennom hele ungdomsskoletiden	Ansvar: rektor Det anbefales at elevene får medvirke i valg av øvelser
8. trinn	Delbart 2	Gjennomføres av Politiet
8. trinn	Si det som det er, om vold i nære relasjoner (2 timer)	Gjennomføres av Team Ung i Mestringsenheten i samarbeid med helsesykepleier og skole
9. trinn	Hatprat.no	Gjennomføres av Team Ung i Mestringsenheten i samarbeid med skolen

HÅNDTERING VED SEKSUELL TRAKASSERING/ SEKSUELLE KRENKELSER

Det er nulltoleranse for seksuell trakassering og seksuelle krenkelsler i Eigersundskolen.

Når en voksen observerer at en elev utsetter andre for seksuell trakassering skal den voksne gripe inn umiddelbart for å markere at handlingen/utsagnet er uakseptabelt.

Elevens foresatte informeres om hva eleven har sagt eller gjort. Ved gjentatt og/eller alvorlig trakassering vil dette medføre nedsatt karakter i orden og oppførsel for elever på ungdomstrinnet.

Videre skal skolen undersøke om handlingen/utsagnet bidrar til utrygt skolemiljø for en eller flere elever, og følge saken opp i tråd med opplæringslovens §9a.

På nettstedet www.seksuellatferd.no finner du informasjon om hva som er sunn og normal seksuell utvikling, og hva som er bekymringsfull og skadelig seksuell atferd. Her finner du også en veileder for forebygging og håndtering av problematisk og skadelig seksuell atferd blant barn og unge.

Huskeliste for håndtering av skadelig seksuell atferd:

1. Stopp atferden
2. Ta vare på begge parter (Den som er utsatt, den som har utført og foreldre/omsorgspersoner)
3. Samarbeid med aktuelle instanser for å få oversikt og for å fordele oppgaver
4. Utarbeid en trygghetsplan

Ved bekymring eller mistanke knyttet til om en voksen har trakassert eller krenket elev seksuelt skal rektor varsles umiddelbart, og rektor skal følge retningslinjene i denne planen.

Dersom bekymring eller mistanke om seksuell trakassering eller seksuelle krenkelsler gjelder en ansatt i skolens ledelse skal skoleeier ved skolesjef og/eller kommunalsjef varsles direkte for oppfølging av bekymringen/mistanken.

Når en som arbeider på skolen kan ha krenket en elev

Forebyggende tiltak

- God ledelse og et godt og tillitsfullt forhold mellom skole, elev og foresatte gir de beste forutsetningene for å unngå konfliktsaker. Det påhviler skolen et særlig ansvar som den profesjonelle part.
- Gode kollektive kulturer vil gjøre skolen robust til å tåle presset slike saker kan medføre.
- Det forventes at prosedyren er gjort kjent for alle ansatte.
- Prosedyren bør gjennomgås med rådsorgan for å sikre felles forståelse av hvordan klagesaker håndteres.

Det er skjerpet aktivitetsplikt når en voksen krenker. Dersom en som arbeider på skolen får mistanke om eller kjennskap til at en annen som arbeider på skolen krenker en elev, skal vedkommende straks varsle leder. Plikten gjelder for alle som arbeider på skolen. Som eksempler på krenkelser nevner bestemmelsen mobbing, vold, diskriminering og trakassering. Dette er ikke en uttømmende opprømsing og begrepet krenkelser omfatter både direkte og indirekte handlinger og verbale uttrykk rettet mot eleven.

Prosedyren skal være et hjelpemiddel for leder når det fremmes påstand om at ansatte har krenket eller mobbet en elev. Prosedyrene er å anse som et «rammeverk» og skal bidra til:

- En forsvarlig håndtering av alle aspekter ved saken.
- At saker tas tak i på et tidligst mulig tidspunkt for ikke å utvikle seg til en større sak.
- Sikre en forsvarlig og ivaretagende håndtering av alle involverte parter.
- Bidra til forventningsavklaring slik at at ansatte og foresatte er inneforstått med håndtering av slike saker.

Klager og mishagsyttringer knyttet til ansattes atferd kan framsettes av eleven, foresatt, annen ansatt eller annen elev mv. Det er den enkelte elevens subjektive opplevelse av det psykososiale miljøet som avgjør om retten til et godt psykososialt skolemiljø er ivaretatt. Det understrekes at det skal settes i verk tiltak for å sikre at eleven har et trygt og godt psykososialt skolemiljø også når utrygghet eller mistriivsel skyldes andre forhold enn krenkelser, jfr. Opplæringsloven §9a. Hva som er en krenkelse og som skal behandles etter denne prosedyren skal imidlertid ikke være utelukkende basert på en subjektiv opplevelse.

EKSEMPEL PÅ KRENKELSER	IKKE KRENKELSER
<p>Verbale krenkelser</p> <ul style="list-style-type: none"> - Uthenging, latterliggjøring - Bruk av sarkasme, ironi - Utskjelling - Kjefting - Skremme <p>Nonverbale krenkelser</p> <ul style="list-style-type: none"> - Sette barnet i en ydmykende situasjon - La være å gripe inn når barnet krenkes av andre - Stenge barnet inne <p>Latterliggjøring ved mimikk/kroppsspråk</p> <p>Fysiske krenkelser</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ta tak i, dytte, holde fast, - Bruk av vold <p>Seksuelle krenkelser</p> <ul style="list-style-type: none"> - Seksualiserte utsagn - Berøring - Seksuelle handlinger 	<ul style="list-style-type: none"> - Uenighet - Irettesettelse - Korrigering - Lede eleven med hånden <ul style="list-style-type: none"> - Kroppskrenkelser i nødvergesituasjoner <ul style="list-style-type: none"> - Hjelp barn som trenger det med av/påkledning - Vanlig stell - Hjelp ved toalettbesøk

Varsling

Klager på ansatt kan også fremsettes som varsling, enten av kollega eller av innbyggere/brukere. I slike tilfeller skal varslingen håndteres i tråd med Eigersund kommunes prosedyre ved varsling av kritikkverdige forhold. Prosedyren ligger i QM+, og er også tilgjengelig via Eigersund kommunes nettside www.eigersund.kommune.no/reglement-og-skjema

Opplæringsloven kap. 9a og retten til et trygt og godt skolemiljø

I saker der en elev opplever krenkelser fra voksne, må retningslinjene for opplæringslovens kap. 9a ses i sammenheng med denne prosedyren, som har håndtering av den ansatte som hovedformål.

Prosedyre

Prosedyren starter med at det kommer en henvendelse som gjelder ansattes opptreden. Med dette utgangspunktet må leder vurdere alvorlighetsgrad. Avhengig av alvorlighetsgrad/kompleksitet, har prosedyren tre «spor» som angir ulike handlingsmønstre:

- 1. Mindre alvorlige saker** som med stor sannsynlighet kan løses relativt fort og enkelt
- 2. Mer alvorlige/komplekse forhold** det må påregnes å stå i over tid, som også kan føre til personalsak. Vil også gjelde i forhold til saker der elever opplever å være krenket av ansatt
- 3. Mulig straffbart forhold**

Vurdere alvorlighetsgrad			
Hva	Hvem	Merknad	Dokumentasjon
Klage/henvendelse fremsettes skriftlig eller muntlig	<ul style="list-style-type: none"> • Fra foresatte • Fra elev • Fra ansatte på vegne av elev • Fra ansatte 	Rektor skal varsle skoleeier. Dersom rektor vurderer at forholdet kan være en straffbar handling skal det også vurderes om politiet skal kontaktes for råd/bistand	Klagen/henvendelsen registreres og det gjøres et notat eller lignende. Arkivering/dokumentasjon vurderes etter å ha kategorisert/vurdert alvorlighetsgrad
Undersøke klagen/henvendelsen	Rektor	Vurdere om det foreligger tilstrekkelig faktainformasjon for å kunne vurdere klagens/henvendelsens alvorlighetsgrad	Registrere/loggføre tilleggsinformasjon
Innhente ytterligere informasjon fra «Klager»	Rektor	Dersom det ikke foreligger tilstrekkelig informasjon for å vurdere alvorlighetsgrad/videre behandling	Dokumenteres
Informere ansatt	Rektor	Dersom tilstrekkelig informasjon foreligger og saken vurderes å ikke gjelde mulig straffbart forhold, informeres ansatt	Dokumenteres
Vurdere alvorlighetsgrad/kategorisere	Rektor	<ol style="list-style-type: none"> 1. Mindre alvorlig 2. Alvorlig/kompleks 3. Mulig straffbart forhold 	Dokumenteres
1. Mindre alvorlig, sannsynlig å finne lett ut av			
Hva	Hvem	Merknad	Dokumentasjon
Undersøke: samtaler med aktuelle parter	Rektor	Bidra til å oppklare, finne felles vei videre	
Samtale mellom aktuelle parter	Rektor, ansatt, klager	Vær oppmerksom på at alle involverte skal kjenne seg ivaretatt	Dokumenteres
Lukke saken eller utarbeide aktivitetsplan	Rektor/ansatt	Tilbakemelding til aktuelle parter	Dokumenteres

2. Alvorlig/kompleks sak – krever omfattende prosess			
Hva	Hvem	Merknad	Dokumentasjon
Formell registrering av klagen	Rektor/kontorleder		Egen sak i Websak
Undersøke	Rektor	Samtale med involverte parter	
Vurderie videre håndtering og eventuelt gjennomføring av ytterligere undersøkelser:	Rektor	<ul style="list-style-type: none"> • Er det behov for å foreta ytterligere undersøkelser, samtaler med flere evt innhente mer informasjon? I så fall gjennomføres slike undersøkelser • Vurdere informasjon/involvering av TV/VO • Søke råd hos andre (Organisasjon og læring) • BHT, jfr. samarbeidsavtale • Vurdere bruk av aktuelle verktøy (pedagogisk analyse, faktaundersøkelse) • Informere skolesjef og evt. søke råd om videre behandling 	Dokumenteres
Konkludere	Rektor	Dersom konklusjonen er at den voksne har krenket eleven skal det iverksettes tiltak etter opplæringsloven og arbeidsmiljøloven	Dokumenteres
Informasjon til ansatt	Rektor/ansatt	Ansatt informeres om rektors vurderinger	Referat
Møte med/tilbakemelding til foresatte	Rektor/foresatte	Presentere rektors vurdering og vei videre, Klagers videre rettigheter. Drøfte hvordan eleven og foresatte skal ivaretas framover	Referat, evt. brev
Vurdere om det er hensiktsmessig med en felles samtale med involverte og eventuelt gjennomføre slik samtale	Rektor i samråd med foresatte og elev	Gjør en grundig vurdering om det vil være hensiktsmessig å gjennomføre en slik samtale for at elev/foresatte og ansatt skal kunne komme videre	Referat
Videre prosess i forhold til ansatt	Rektor	Avhenger av konklusjonene – aktuelt med: <ul style="list-style-type: none"> • Veiledning, støtte/oppfølging • Eventuelt videre oppfølging i tråd med rutiner for personalsaker 	Dokumenteres
3. Mulig straffbar sak			
Hva	Hvem	Merknad	Dokumentasjon
Kontakte politiet, politiet styrer framdriften	Skoleeier/rektor	Informere og søke råd/bistand fra skolesjef/kommunalsjef	Føre logg over aktiviteter
Ivareta barn og foresatte	Skoleeier/rektor	I samråd med politiet og skolesjef/kommunalsjef	Dokumenteres
Eventuelt bidra til å tilrettelegge for at politiet kan sikre bevis på arbeidsstedet	Rektor/politiet	Dersom politiet ber om det	Dokumenteres
Ivareta ansatt	Rektor/kommunalsjef for Organisasjon og læring	Kartlegge oppfølgingsbehov	Dokumenteres
Informasjon	Rektor	Vurdere hva som kan sies/når/hvordan. I samråd med politi og kommunalsjef	Dokumenteres
Samtale med ansatt	Rektor/ansatt	Kontradiksjon, ansatt gis anledning til å forklare/besvare	Referat, som har konsensus eller som ansatt gir merknad til i eget vedlegg (standard referatmal personalsaker)

Kontinuitet og systematikk i skolens arbeid

- Arbeidet for et trygt og godt skolemiljø er viktig og må være en del av den daglige virksomheten på skolen. Arbeidet må være systematisk.
- Ansvarskjede
 - Prinsippet er at problemer blir løst på lavest mulig nivå, men rektor skal alltid informeres ved mistanke om krenkende adferd.
 - Kontaktlærer – inspektør – rektor – ressursteam
 - beredskapsteam
- Digital mobbing
 - Skolene har et bevisst forhold til reglene for bruk av mobiltelefon og internett
 - Skolen arbeider målrettet for å lære elevene god nettbruk.
 - Skolen samarbeider med foresatte, politi og andre for å avdekke og løse digitale mobbesaker

FASTE TILTAK GJENNOM ET SKOLEÅR

NÅR?	HVA?	ANSVAR
August	Informere elever om handlingsplanen.	Rektor/kontaktlærer
September	Foreldremøte på alle trinn. Informere om planen. KFU – orientering om planen.	Rektor/kontaktlærer Kommunalsjef
Oktober	Opplæring nye FAU – repr/klassekontakter. Gjennomføre elevundersøkelsen. Varsle om nedfelte aktivitetsplaner etter §9a-4 i elevråd, FAU, SMU og SU.	KFU leder/K-sjef Rektor Rektor
November	Vurdere funn og tiltak etter elevundersøkelsen.	Rektor. Elevråd
Desember	Varsle om nedfelte aktivitetsplaner etter §9a-4 i elevråd, FAU, SMU og SU. Oversende informasjon om status tiltak perioden august – desember til Oppvekstkoordinator på eget skjema.	Rektor Rektor/oppvekst-koordinator
Mars	Varsle om nedfelte aktivitetsplaner etter §9a-4 i elevråd, FAU, SMU og SU.	Rektor
Vår-semesteret	Lokal kvalitativ undersøkelse. Utg. pkt. i funn fra elevundersøkelsen eller behov for mer informasjon om enkelte grupper/klasser.	Rektor, elevråd
Mai	Oversende informasjon om status for tiltak i perioden januar – mai til Oppvekstkoordinator på eget skjema.	Rektor/oppvekst-koordinator
Juni	Informere om Plan for et trygt og godt skolemiljø i rådsorgan. Innspill til forbedringer.	Rektor sender kommunalsjef, KFU leder

Illustrasjon: Siv Grethe Bøhn-Petersen

Her kan foresatte henvende seg for informasjon og hjelp

Foresatte som opplever at skolen ikke undersøker tilbakemeldinger om et utrygt skolemiljø, eller ikke iverksetter hensiktsmessige tiltak kan kontakte administrasjonen i Kultur og oppvekstveddelingen ved skolesjef eller oppvekstkoordinator (Tlf. 51 46 80 00). Den enkelte skole kan også kontakte administrasjonen ved behov for bistand i krevende skolemiljø saker.

Eigersund kommune har samlet nyttig informasjon om tilbud og tjenester for barn og unge på nettsida Bedre tverrfaglig innsats for barn og unge i Eigersund kommune.

Under menyen øverst i høyre hjørne finner du bla. oversikt over tiltak og tjenesten for barn og unge i kommunen, samt verktøy og nettressurser om barnehage og skolemiljø.

Siden finner du her: www.eigersund.bedreinnsats.no

VEDLEGG

Mal for henvendelse til skolen vedr ønske om tiltak

Til rektor vedskole

Dato:

Tiltak for et bedre skolemiljø

Bakgrunn for hvorfor jeg ber om tiltak

Du må først si noe om hvorfor du ber om tiltak.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Tiltak

Du behøver ikke foreslå tiltak. Hvis du har forslag til hvordan skolemiljøet kan bli bedre for barnet ditt, skriver du hva du mener skolen bør gjøre. Du kan også skrive om tiltakene bør gjelde for en enkelt elev eller for en gruppe elever.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Jeg ber skolen utforme en aktivitetsplan så fort som mulig.

Hva sier loven?

Opplæringsloven § 9a-2 gir alle elever en individuell rett til et godt psykososialt miljø som fremmer helse, trivsel og læring. Skolen skal sørge for at det psykososiale miljøet fører til at eleven føler trygghet og sosial tilhørighet. Dette følger av opplæringsloven.

Hilsen

.....

VEDLEGG

Mal for klage

Til rektor vedskole

Dato:

Klage på skoles brudd på aktivitetsplikten etter Oppl§9a-4

Bakgrunn for klagen

Hvorfor klager du? Fyll inn årsaken eller hva som har skjedd. Under er noen eksempler.

Husk at om tiltakene ikke har fungert, etter å ha vært prøvd ut, skal du ikke klage, men be om nye tiltak.

- Skolen har ikke satt inn tiltak og skrevet aktivitetsplan selv om jeg har bedt om det.
- Jeg er ikke fornøyd med de tiltakene skolen vil sette i gang.
- Skolen gjennomfører ikke tiltakene.
- Andre årsaker.

Jeg/vi er ikke fornøyd med skolens tiltak fordi

.....
.....
.....
.....

Hvilke tiltak mener du vil hjelpe?

Hvis du har forslag til andre tiltak som vil hjelpe, kan du beskrive dem her. Vær konkret!

Du trenger ikke foreslå noe. Den personen som behandler klagen, må lytte til det du ber om.

Jeg/vi mener skolen bør

.....
.....
.....
.....

Hva sier loven?

§9a-2 Retten til et trygt og godt skolemiljø

«Alle elevar i grunnskolar og videregående skolar har rett til eit godt skolemiljø som fremjar helse, trivsel og læring» (Opplæringsloven §9a-2)

Hilsen

.....

VEDLEGG

Mal på aktivitetsplan etter opplæringslovens § 9a-4

(Mal finnes også i websak)

Aktivitetsplan om elev NNs psykososiale miljø

Elevers navn og fødselsår

Jeg viser til møtet / brevet ditt / henstillingen av (dato),
hvor det kom fram at (begrunnelse for utarbeiding av aktivitetsplan)

Begrunnelse

Rektor må vurdere om tiltakene skolen ønsker å sette inn er til elevens beste, og få frem at elevens beste er vurdert. Rektor må begrunne hvorfor skolen setter inn tiltakene, og hvorfor akkurat disse tiltakene er valgt. Dersom skolen ikke setter inn tiltak, må du begrunne hvorfor. Hvis du velger andre tiltak enn de foreldrene ber om, må du begrunne hvorfor.

Aktivitetsplan vedrørende:	
Tiltak 1:	
Tiltaket skal løse følgende problem:	
Beskrivelse av tiltaket:	
Periode:	
Ansvarlig for gjennomføring:	
Hvordan skal tiltaket evalueres:	
Dato for evaluering:	
Tiltak 2:	
Tiltaket skal løse følgende problem:	
Beskrivelse av tiltaket:	
Periode:	
Ansvarlig for gjennomføring:	
Hvordan skal tiltaket evalueres:	
Dato for evaluering:	

Kontakt med eleven og foreldrene:

Rektor bør beskrive hvordan skolen vil legge til rette for en fortløpende dialog med eleven og foreldrene om hvordan elevens skolesituasjon utvikler seg, og om hvordan tiltakene virker.

Klageadgang jfr. Opplæringsloven § 9A-6

Dersom en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø kan foreldrene eller eleven melde saken til Statsforvalteren etter at saken er tatt opp med rektor. Statsforvalteren skal avgjøre om skolen har oppfylt aktivitetsplikten. Dersom Statsforvalteren kommer fram til at aktivitetsplikten er brutt kan Statsforvalteren fatte vedtak om hva skolen skal gjøre.

Hilsen
Rektor (signatur)

VEDLEGG

Kvalitetssikringsskjema ved brudd på opplæringslovens §9a-2

Elevens navn:.....

Klasse:

1. Henvendelse

Henvendelse vedr. det psykososiale miljøet mottatt dato:	
Hvem tok kontakt med skolen:	
Hvem tok i mot henvendelsen:	
Hva gjaldt henvendelsen:	
Rektor varslet, dato:	
Hvis aktuelt: Skoleeier varslet, dato:	

2. Undersøkelse og oppfølging

Hva er gjort for å undersøke saken?	Når? (Dato)	Hvem?
Samtale med eleven som har blitt utsatt for krenkelser:		
Referat lagt i elevmappen i websak:		
Samtale med foresatte til den som har blitt krenket:		
Referat lagt i elevmappen:		
Samtale med elev(er) som har utført krenkende handlinger, eller på andre måter bidratt til utrygt skolemiljø:		
Samtale med foresatte til elev(er) som har utført krenkende handlinger:		
Samtale med voksne som har krenket andre, eller på andre måter bidratt til utrygt skolemiljø:		
Følgende tiltak er nedfelt i aktivitetsplan:		
Kontaktlærer, sosiallærer og evt. andre i personalet har mottatt informasjon om tiltakene:		
Tiltaksperioden er satt til:		

.....FORTSETTELSE NESTE SIDE >

3. Evaluering

Tiltakene er gjennomført:	Når? (Dato)	Hvem?
Tiltakene er evaluert:		
Oppfølging avsluttet:		
Arbeidet er dokumentert i elevmappa:		
Ny aktivitetsplan nedfelt:		

4. Vedrørende en eventuell klage

Klage mottatt dato:	Når? (Dato)	Hvem?
Klagen ble behandlet dato:		
Foreldre har mottatt foreløpig svar dato:		
Klagen er tatt til følge:	Ja	Nei
Hvis ja – det er iverksatt nye tiltak i aktivitetsplan som er sendt til foresatte:	Dato:	
Hvis nei – all skriftlig dokumentasjon i saken er oversendt til Kommunalsjef KO sammen med klagen:	Dato:	

5 . Annet av relevans

--

VEDLEGG

Egenrapportering – Psykososialt skolemiljø

Skole:

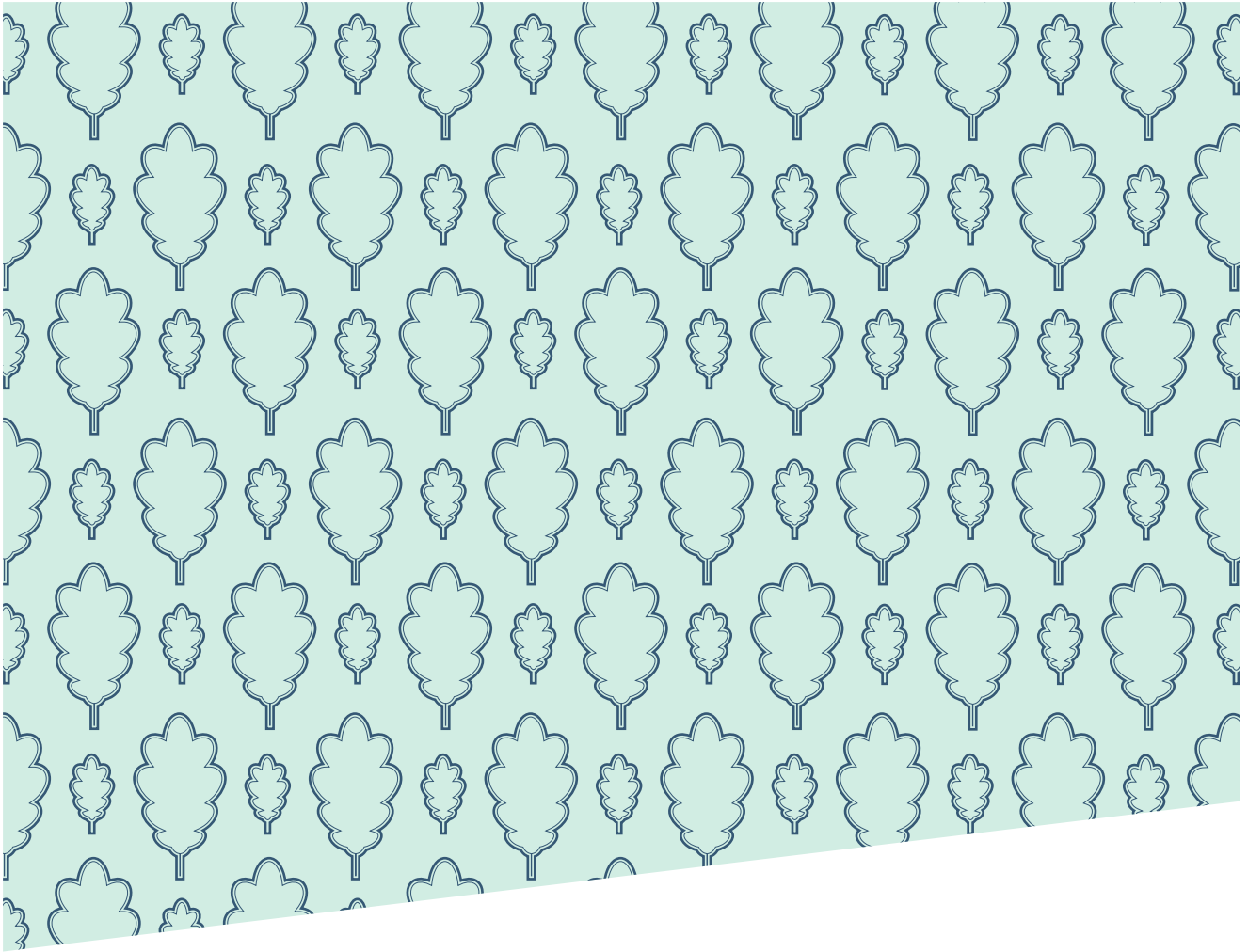
Periode:

Forebyggende tiltak

Følgende forebyggende tiltak er gjennomført i perioden:

Faste tiltak	Ja	Nei
Trygt og godt skolemiljø har vært tema på alle utviklingssamtaler med elever og foresatte:		
Trygt og godt skolemiljø har vært tema på alle elevsamtaler:		
Planen er informert om i personalgruppa i løpet av inneværende skoleår:		
Foresatte til alle elever er blitt gjort kjent med Eigersund kommunes plan for trygt og godt skolemiljø (høstsemesteret):		
Skolen har gjort en ROS-analyse ift tidspunkt, situasjoner og steder med forhøyet risiko for trygt og godt skolemiljø:		
Trygt og godt skolemiljø har vært tema på trinnmøter:		
Skolen har tilstrekkelig antall voksne vakter i friminuttene:		
Antall vakter per friminutt:		
Antall elever ute per friminutt (ca):		
Elever fra 5. til 10. trinn har deltatt på elevundersøkelsen (høsten):		
Vi har fulgt opp resultatene fra elevundersøkelsen/andre forhold som vi selv har avdekket:		

Merknader

Det skal være trygt og godt
for barn og unge å vokse
opp i Eigersund.

www.eigersund.bedreinnsats.no

Skoler i Eigersund kommune

Eigerøy Skole
Grøne Bråden Skole
Helleland Skole
Hellvik Skole
Husabø Skole
Husabø Ungdomsskole
Lagård Ungdomsskole
Rundevoll Skole

Revidert januar 2023.

Telefon: 51 46 80 00 / post@eigersund.kommune.no

www.eigersund.kommune.no